

17 Ağustos 1999 Depremi Sonrasında Serdivan'ın Şehirselsel Gelişimi

Yrd. Doç. Dr. Meryem HAYIR

Sakarya Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü
mhayir@sakarya.edu.tr

Arş. Gör. Mine AKYOL

Sakarya Üniversitesi Fen - Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü
makyol@sakarya.edu.tr

Summary

Earthquake as a natural-cataclysm can make destructive effects to settlements. City of Adapazarı was destroyed because of earthquakes in 1943 and 1967, after that it was also influenced from 1999 Earthquake badly and different results were extracted while city was reconstructed. After the earthquake, important evolutions have been made in city and new settlements as Karaman, Camili, Korucuk and Serdivan have been developed. These settlements have been investigated as a SAÜ BAPK Project in master thesis of "Sakarya'da Deprem Sonrasında Kurulan Yeni Yerleşim Alanları". There were two publications, about new settlements Karaman, Camili and Korucuk, contained by this project. Therefore, development as a settlement and social-economical situation of Serdivan are investigated using new data in this article.

Özet

Deprem bir doğal afet olarak yerleşmelerde yıkıcı etkiler yaratmaktadır. Adapazarı kenti, 1943 ve 1967 tarihli depremlerin ardından yaşamış olduğu 1999 depreminden de büyük oranda etkilenmiş ve şehrin yeniden imarında farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Depremden sonra şehir önemli değişimler yaşamış, Karaman, Camili, Korucuk ve Serdivan gibi kenar yerleşmeler gelişmiştir. SAÜ BAPK Projesi olarak "Sakarya'da Deprem Sonrasında Kurulan Yeni Yerleşim Alanları" ¹ konulu yüksek lisans tez çalışması ile bu yerleşmeler incelenmeye çalışılmıştır. Proje kapsamında daha önceden iki adet yayın yapılmış ve bu yayınlarda yeni yerleşim bölgeleri olan Karaman, Camili ve Korucuk gibi yerleşmeler geniş olarak ele alınmıştır. Bu nedenle bu makalede yeni veriler kullanılarak Serdivan yerleşim bölgesinin deprem sonrasındaki şehirselsel gelişimi ve sosyo-ekonomik durumu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: 1999 Depremi, Şehirselsel Gelişim, Serdivan, Adapazarı

¹ AKYOL, M, Sakarya'da Deprem Sonrasında Kurulan Yeni Yerleşim Alanları, SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, SAÜ BAPK Projesi 2005–2007", Yüksek Lisans Tezi.

Giriş

1999 yılında Marmara Bölgesi'nde meydana gelen depremde Sakarya ili de büyük bir yıkım yaşamış ve Adapazarı merkezindeki binaların büyük bir çoğunluğu yıkılmıştır. Şehirdeki binaların yarıdan fazlasının yıkılması şehirde büyük bir konut açığı doğurmuştur. Bunun üzerine devlet kurumları depremde evleri zarar görenler için Adapazarı'nın kuzeyindeki Karaman ve Camili köylerinin bulunduğu alana kalıcı konutlar yapmıştır. Bu yapılanmadaki bir diğer amaç ise konut açığı giderirken şehrin zemini sağlam yerlere doğru kaydırmaktır. Depremden sonra bu bölgelerde kalıcı konutların inşasının tamamlanmasıyla, depremde evini kaybetmiş birçok hak sahibi bu yeni yerleşim merkezlerinde yaşamaya başlamışlardır. Daha sonra şehrin daha güvenli bir alana taşınması doğrultusunda Karaman ve Camili'ye ek olarak yine aynı bölgede bulunan Korucuk'a da kalıcı konutlar yapılmıştır. Böylece Adapazarı kuzeye doğru gelişmiş ve halkının önemli bir bölümü Karaman, Camili ve Korucuk'ta yaşamaya başlamışlardır (Hayır ve Akyol, 2006; Akyol ve Hayır, 2007). Bu yeni yerleşim yerlerine insanları yönelten nedenlerin başında, sağlam olmaları, yeni olmaları ve satın almadaki ya da kiralamadaki maliyetlerin düşük olması gelmektedir. Fakat bu yerleşmelerin halen eski yerinde kalmakta direnen şehir merkezine yaklaşık 20 km uzaklıkta olması, merkezin kolay erişilebilirliğine alışık olan kişilerin büyük bir bölümünün yine eski yaşadıkları yerlerde hayatlarını devam ettirmeleri sonucunu doğurmuştur. Bununla birlikte şehir merkezi önceden olduğu gibi bugün de deprem riski açısından çok da güvenli değildir. Bu nedenle şehre daha yakın olan ve şehir merkezine göre zemini daha sağlam olan yerlere büyük bir talep oluşmuştur. Bu yerlerden biri de Serdivan'dır ve daha önce Adapazarı ovasında oturan kişilerin en çok yaşamak istediği yerlerden biri haline gelmiştir.

Serdivan yerleşmesi, deprem öncesinde de halkın yaşadığı ve hemen her ihtiyacını rahatlıkla karşılayabildiği bir konumdaydı. 1999 depreminde şehrin az hasar gören bölgelerden biri olması ve yerleşmeye uygun tepelerinin varlığı düzenli yapısını korumasını sağlamıştır. Serdivan çok büyük bir yer olmadığından ve depremde sonra olan yoğun talep nedeniyle pahalı bir yerleşme görünümüne bürünmüştür. Bunun diğer bir sebebi de Sakarya Üniversitesi kampüsüne oldukça yakın olması ve böylece öğrenciler tarafından da yaşam alanı olarak üst sıralarda tercih edilmesidir. Ancak deprem sonrasında yapılan konutlar daha çok üst gelir grubuna hitap ettiğinden öğrenciler tarafından bu konutlara fazla talep olamamaktadır ve öğrenciler daha çok depremde sağlam çıkan evlerde yaşamaktadırlar. Serdivana olan talep bu şekilde artınca, bu yerleşmeye birçok yeni konut yapılmıştır ve halen yapılmaya devam etmektedir. Yüksek binalara olan

güvenin azalması nedeniyle bu bölgeye yapılan konutlar, daha çok üçer katlı apartmanlardan oluşan siteler, villalardan oluşan siteler ve şahısların özel olarak yaptırdığı daha lüks villalardan oluşmaktadır. Bu nedenle Serdivan'da yeni yapılan konutlarda yaşayan ya da yaşayacak olan insanlar belli bir gelir seviyesine sahip olan kişilerdir. Deprem sonrası yapılan bu konutlar, bu yerleşmenin çehresini değiştirmiş ve Serdivan giderek üst gelir grubuna mensup insanların yaşadığı bir yer olmaya başlamıştır. Yeni yerleşimlerin olduğu kısımlar Kazımpaşa yolu üzerinde özellikle Adatıp çevresinde, Kartepe'de ve kalıcı konutları E-5'e ve üniversiteye bağlayan yol üzerinde yer almaktadır.

Fotoğraf: Serdivan'ın batısında Kazımpaşa yolunun güneyinde deprem sonrasında oluşturulan villa sitelerine bir örnek

Çalışmamızdaki amacımız; depremden sonra Serdivan'da yerleşim açısından meydana gelen değişimi ortaya koymak, bu bölgede yapılan anket sonuçları doğrultusunda halkın sosyo-ekonomik özelliklerini incelemek ve yeni yapılaşma ile birlikte ortaya çıkan artıları ve eksileri belirlemektir.

Serdivan'ın Jeolojik ve Jeomorfolojik Özelliği

Kocaeli Platosunun doğu uzantısındaki tepelik sahada kurulan Serdiva'nın güneydoğusunda Sapanca Gölü, batısında Çarksuyu Deresi ile Adapazarı ovası ve kuzeyinde de Gökçeören Ovası yer almaktadır.

Yerleşme geç Kretese - eosen yaşlı, sert ve dayanımlı kaya zeminlerden oluşan akveren formasyon arazisi üzerinde kurulmuştur. Akveren formasyonunda da karbonatlar (kireçtaşı) egemendir. İzmit körfezinin kuzeyinden doğuya doğru alçalarak devam eden Kocaeli platosu 100 - 200 m' lik tepelerden oluşmaktadır (Ardos, 1995: 78). Bu tepelerin yamaçlarını Serdivan Deresi, Çatal Dere, Kavlağın Deresi, Memişiniskele Deresi ve Çamaşır Dere gibi küçük akarsular genç vadiler kazarak yamaçları parçalamışlardır. Serdivan'ın kuzeyinde üst kretase kalkerleri üzerinde bazalt, aglomera ve tüflerden ibaret bir volkanik kompleks bulunmaktadır (Bilgin,1984).

Adapazarı ovası Kuvaternerde gelişmiş olan tektonik kökenli bir havzadır ve havza oluşumu güncel olarak sürmektedir (MTA, 1999). Havzanın tabanı alüvyonlardan oluşmaktadır. Serdivan'ın sınırları içerisinde kalan Serdivan tepesi ile Çark suyu deresi arasındaki Adapazarı ovasının uzantısı olan alan daha öncesinde bataklıktır. Alan drenaj kanalları ile kurutulmuştur.

Gökçeören ovası Adapazarı ovasının kuzeybatı köşesinde Kocaeli platosuna doğru sokulan oldukça geniş bir girintidir. Ovanın alüvyal tabanı, 4 ile 5 km genişlikte adeta ayrı bir ova halinde Adapazarı şehrinin batısında 13 - 14 km'lik bir mesafede uzanmaktadır. Daha öncesinde göl olan ova drenaj kanalları sayesinde kurutulmuştur(Bilgin,1984). Gökçeören ovasının güney kenarı Eceldere, Kazımpaşa, Selahiye köyleri ve eski Serdivan köyünün bulunduğu alan boyunca bir fay dikliği uzanmaktadır(Bilgin, 1984).

SERDİVAN İLÇESİ'NİN ŞEHİRSSEL GELİŞİM DÖNEMLERİ

1999 Depremi Öncesi

Onaltıncı asır sonlarında Serdivan'da Türkler bulunuyorken yerleşmeye devamlı surette Ermeni ve Rum göçmenler gelmiş ve köye yerleşmişlerdir. Eskiden tamamıyla Türklerden oluşan köy, zamanla Ermeni ve Rum nüfusun fazlaşmış olduğu bir yerleşme noktası olmuştur (İnandık, 1965: 71). 1923 yılında da Yunan Hükümeti ile yapılan mübadele antlaşması gereğince İskeçe ve Gümülcine hariç, Yunanistan'daki Türklerin Türkiye'ye, Türkiye'deki Rumların da Yunanistan'a gitmesiyle ülkemize gelen Türklerin bu bölgeye yerleştirilmesi kararı alınmıştır. Göçmenler ise Rumların ve Ermenilerin boşalttığı bu evlere yerleşme teklifine sıcak bakmayıp bu köye yakın bir tepeye (şimdiki Serdivan'ın bulunduğu yere) iskan etmişlerdir (Serdivan Belediyesi 2006 yılı faaliyet raporu; 3). Depremden sonra lüks villaların yapıldığı, zengin kişilerce tercih edilen Serdivan, 1900'lü yıllara

kadar Adapazarı'nın batısında etrafı tarlalarla çevrili, zirai çalışmalarla geçinen bir köydür. (İnandık, 1965: 71).

Eskiden köyün bulunduğu yerde Divanlık şeklinde yerleşim birimleri bulunurdu. Köy de bu divanların merkezi oluşu nedeniyle (Başdivan) Serdivan rolü oynamıştır. Serdivan adı da buradan gelmektedir.

Köy statünde olan Serdivan'da 2 Şubat 1956 yılında ilk belediye teşkilatı kurulmuştur. Kasaba haline gelen Serdivan, 13 Nisan 1981 tarihinde Milli güvenlik konseyinin yayınladığı bir bildiriyle mahalleler halinde Adapazarı Belediye sınırları içine alınmıştır. Ancak Serdivan bir yıl sonra Donanma ve Sıkıyönetim komutanlığının emri ile Adapazarı şehrinden tekrar ayrılmış ve belediye olmuştur (Serdivan Belediyesi 2006 yılı faaliyet raporu; 3)

Eski Bağdat yolunun bu hat üzerinde olması ve Jüstinyen (Beşköprü) köprüsünün bir kısmının da kasaba hudutları içinde kalması ve E-5 yolunun buradan geçişi de kasabanın önemli bir yerleşim bölgesi haline gelmesini sağlamıştır.

Serdivan 1954 yılında vagon fabrikasının kurulmasıyla doğu yönünde gelişmiş ve sanayi tesislerinin de kurulmaya başlamasıyla daha da genişlemiştir. Serdivan'da sanayi ile gelen büyüme Serdivan sınırlarında yer alan Esentepe'de Sakarya Üniversitesinin kurulmasıyla daha da artmıştır. Yerleşmenin üniversiteye yakın olması özellikle üniversite öğrencileri tarafından tercih edilmesini sağlamıştır.

Serdivan'ın nüfusu 1928'de Arnavutluk'tan, 1934 yılında Bulgaristan, Yugoslavya ve Kocacık'tan, 1948'de Karadeniz'den, 1951'de de yine Bulgaristan ve Yugoslavya'dan gelen göçmenler ile her geçen gün giderek artmıştır (Serdivan Belediyesi 2006 yılı faaliyet raporu; 3). Serdivan nüfusu resmi kayıtlara göre 1950 yılında 2.348 kişi, 1980'de 17.149 kişi, 1990 yılında 27.598 kişi ve 2000 yılında da 39.220 kişi olarak belirlenmiştir.

1999 Depremi Sonrası

Deprem sonrası zeminin sağlamlığı nedeniyle çekim merkezi haline gelen Serdivan'da özellikle Sapanca Gölü ve Gökçeören ovası arasında yer alan Kocaeli Platosunun uzantısındaki Hızırilyas Tepesi, Kıran Tepesi, Kışlak Tepesi yapılaşmanın olduğu yerlerdir.

Hızırilyas Tepesin'de Mercankent Sitesi (23 konut), sitelerin en büyüğünü oluşturan Atso Sitesi (178 konut), Rumeli Sitesi (13 konut), Kartepe evleri (18

konut), Güldeste sitesi (11 konut), Gökkuşuğu sitesi (24 konut), Lalezar sitesi (12 konut) ile yer almaktadır.

Serdivan' da yeni yerleşimler, Kıran tepesinde ve son zamanlarda yerleşmelerin ovaya inmesiyle İstiklal mahallesinde Şehit Mehmet Karabaşoğlu Caddesi, eski Kazımpaşa Caddesi, Mehmet Akif Ersoy Caddesi, Serdivan Caddesi ve Serdivan Bulvarı üzerinde gerçekleşmektedir. Bu bölgede Gülevler sitesi (24 konut), DET sitesi (32 konut), Altınkent sitesi (68 konut), Akasya Evleri (48 konut) ile yer almaktadır.

Serdivan'da yer alan Sakarya Üniversitesi nedeniyle daha da büyüyen yerleşme, 17 Ağustos depreminden sonra ovaya göre sağlamlığı nedeniyle iyice ilgi odağı haline gelmiştir. Özellikle kalıcı konutları E-5'e ve üniversiteye bağlayan yolun yapımı yapılaşmayı hızlandırmıştır. Ovasının olduğu bu alanda Altınışık Konakları (76 konut), Osmanlı Evleri Sitesi (30 konut), Enver Evler (10 konut), Bayraktar Sitesi (22 konut) yer almaktadır.

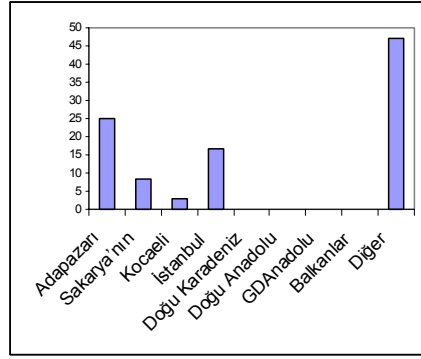
Yukarıda bahsedilen siteleri oluşturan konutlar ağırlıklı olarak villa tipi konutlardır ve buna bağlı olarak yeni yerleşimler gelir seviyesi yüksek kişiler tarafından tercih edilmektedir.

Serdivan'ın Sosyoekonomik Açından Anket Sonuçlarına Göre Değerlendirilmesi:

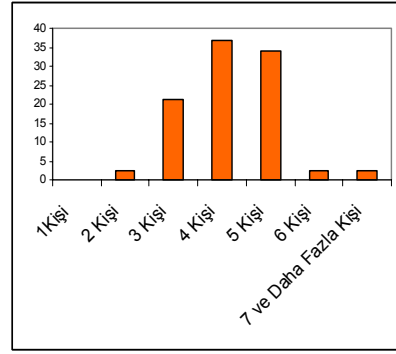
Serdivan'ın sosyoekonomik yapısını inceleyebilmek için yerleşmede bir anket çalışması yapılmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir (Altınışık, 2005). Bu çalışmanın sonuçlarına göre; cevap verenlerin %74'ü kadın %26'sı erkektir. Kadın oranlarının fazla olmasının nedeni çalışmanın mesai saatlerine denk gelmesindedir. Ağırlıklı olarak ailelerin oturduğu bu bölgede katılımcıların %87'sinin evli olduğu tespit edilmiştir. Ankete katılanların doğum yerleri incelendiğinde Adapazarı ve İstanbul doğumluların birbirine yakın oranda olduğu görülmektedir (Bkz. Şekil 3). Bu durumun oluşmasında üniversitenin bölgede bulunması etkilidir.

Şekil 3'de görüleceğe üzere konutlarda eğitim seviyesi oldukça yüksektir. Araştırma alanımızda ilkokul mezunları en düşük, üniversite mezunları ise en yüksek grubu oluşturmaktadır. Yerleşmede gelir seviyesinin yüksek olması eğitim seviyesinin yüksek olmasını sağlamıştır. Anket çalışmasının gündüz mesai saatleri içerisinde yapılması ankette ev hanımlarının oranının yüksek çıkmasına neden olmuştur (Bkz. Şekil 4). Sakarya Üniversitesine yakın olan Serdivan'daki yeni yerleşmelerde öğrenci oranı düşüktür.

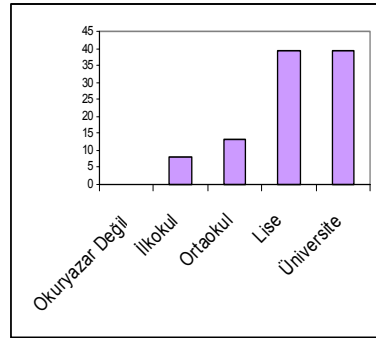
Konutların üniversite öğrencileri tarafından tercih edilmemesinde en önemli etkenler, konutlarda daha çok ev sahiplerinin oturması ve konutların lüks olmasıyla kiraların yükselmesidir. Konutlarda daha çok dört ve ya beş kişi yaşamaktadır(Bkz. Şekil 2).

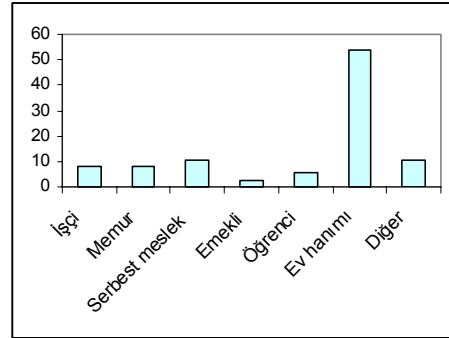
Şekil 1: Yerleşim Alanlarına Göre Doğum Yerlerinin Dağılımı(%)

2: Hanede Yaşayan Kişi Sayısının Dağılımı(%)

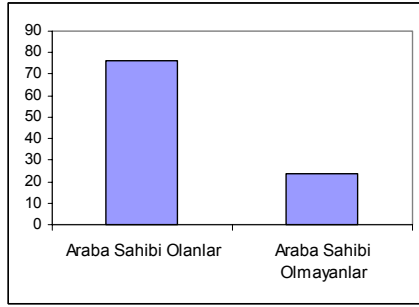

Şekil 3: Eğitim Durumunun Dağılımı(%)

Şekil 4: Meslek Durumunun Dağılımı(%)

Serdivanda ankete katılanların %76'sı özel araba sahibidir ve bu oran hem il hem ülke ölçeğinde oldukça yüksektir (Bkz. Şekil 5). Yerleşmede oturanların gelir seviyesinin yüksek olması araba sahiplerinin oranını yükseltmiştir. Günlük ihtiyaçlar için de ankete katılanların yarısı yüksek bir oranda kendi araçlarını kullanmaktadırlar(Bkz. Şekil 6). Şehir merkeziyle dokusal bağlantısı devam eden Serdivan da Evle iş yeri arasındaki mesafede 15 dakikadan azdır. (Bkz. Şekil 7). Buna göre Serdivan'ın şehir merkezine ve ticari alanlara yakınlığı evle iş yeri arasındaki mesafeyi azaltmıştır. Serdivan'ın konut alanı olarak seçilmesinde de şehre olan yakınlığı en önemli etkenlerden biridir.

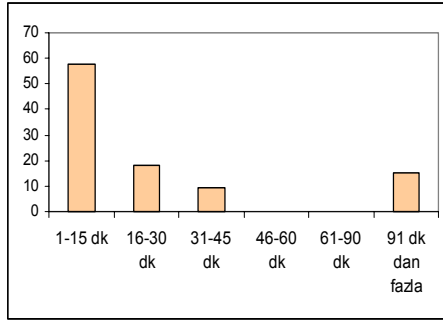

Şekil 5: Aileye Ait Özel Araba Durumunun Dağılımı(%)

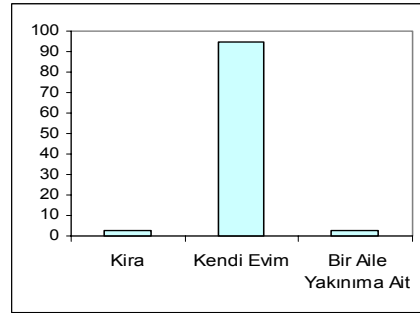

Şekil 6: Günlük İhtiyaçlar İçin Kullanılan Ulaşım Araçları(%)

Serdivan'daki yeni yerleşmelerde ankete katılanların %95'i kendi evinde oturmaktadır (Bkz. Şekil 8). Konutların gelir seviyesi yüksek kişiler tarafından tercih edilmesi ve ağırlıklı olarak müstakil evlerden oluşmaları ev sahipliğini yükseltmiştir.

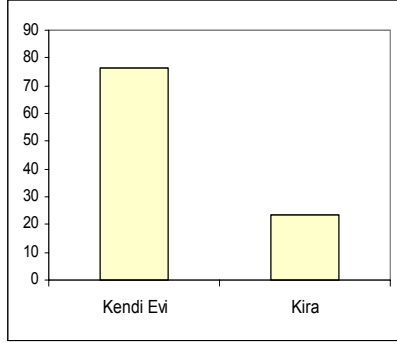

Şekil 7: Ev ile İş Yerleri Arasında Harcanan Zamanın Dağılımı(%)

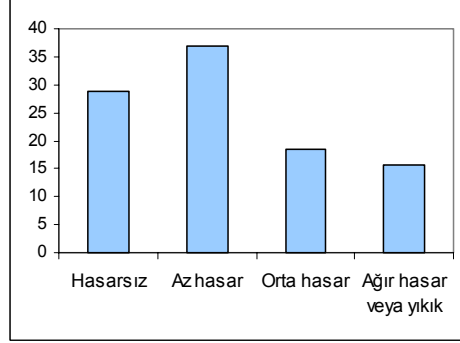

Şekil 8: Oturulan Evin Aitlik Durumunun Dağılımı(%)

Serdivan'daki yeni oluşmuş bölgelerde oturanlar arasında yerleşmeye yerleşmeden önce kendi evinde oturanların oranı yüksektir (Şekil 9). Şekil 10'de görüldüğü üzere katılımcıların depremde önce oturdukları evlerin çoğunluğu depremden az hasar görmüştür. Ankete katılanların büyük bir çoğunluğunun evi depremden az hasar görmesine karşın psikolojik nedenler ve bu bölgedeki konutların statülerine daha uygun olması onları bu alana çekmiştir. Serdivan tepelerine yerleşen ve ekonomik olarak iyi durumda olanların bir kısmı hala kent merkezindeki apartmanlarını muhafaza etmektedirler. Yerleşmede buraya yerleşmeden önce oturan konut türüne baktığımızda apartman olduğunu görmekteyiz(Bkz. Şekil 11).

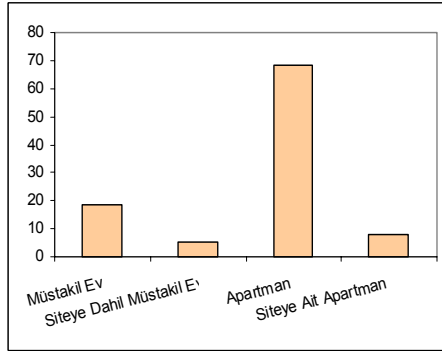

Şekil 9: Daha Önce Oturulan Konutun Kendilerine Aitlik Durumu(%)

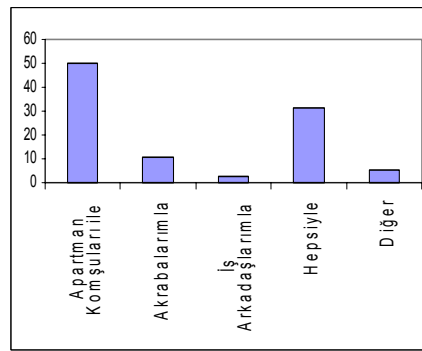

Şekil10:Daha Önce Oturulan Konutun Depremden Etkilenme Durumu(%)

Gelir seviyesi ve ekonomik durum yükseldikçe, eğitim arttıkça komşularla olan ilişkilerdeki azalmayı burada açıkça görmekteyiz. Şekil 12 incelendiğinde komşularla görüşülme sıklığının düşüklüğü görülmektedir. Adapazarı'nda deprem sonrası kurulan yeni yerleşimler içerisinde Karaman, Camili gibi yerleşmelerde bu oranlar çok daha yüksektir (Akyol, M., 2007). Konutların site halinde bahçe içindeki evlerden oluşmasına rağmen yaşanan komşuluk ilişkisinin az olması gelir seviyesinin yükselmesiyle çevreyle olan ilişkinin azalmasından kaynaklanmaktadır.

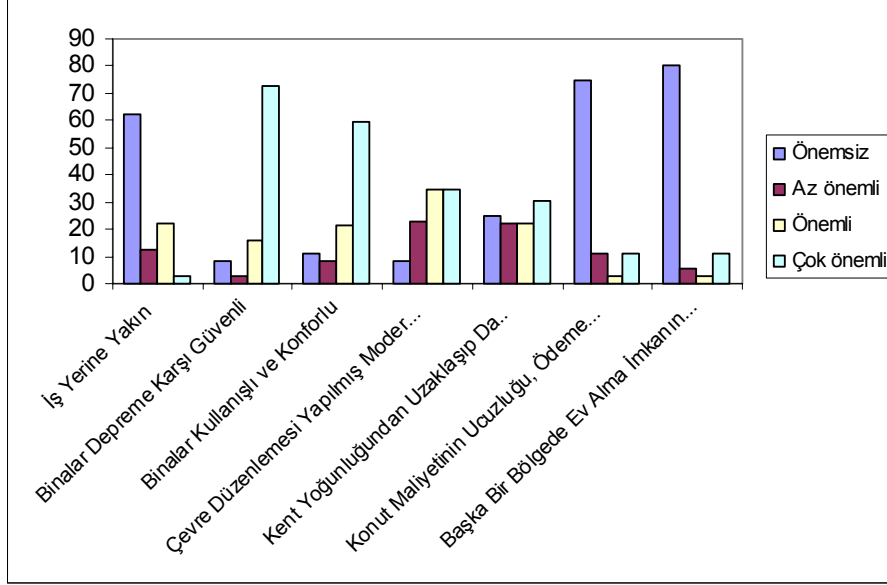
Şekil 11: Daha Önce Oturulan Konut Türlerinin Dağılımı(%)

Şekil 12:Komşularla Görüşülme Sıklığının Dağılımı(%)

Yeni yerleşim olarak Serdivan'ın tercih edilmesinde binaların depreme karşı güvenli olması Şekil 13'den de görülebileceği gibi çok önemli bir etken olarak görülmektedir. Serdivan'daki yeni yerleşmelerde konutların kullanışlı ve konforlu olması konutların tercih edilmesinde bir diğer önemli faktördür. Yerleşmede yaşayan insanların gelir seviyelerinin oldukça yüksek

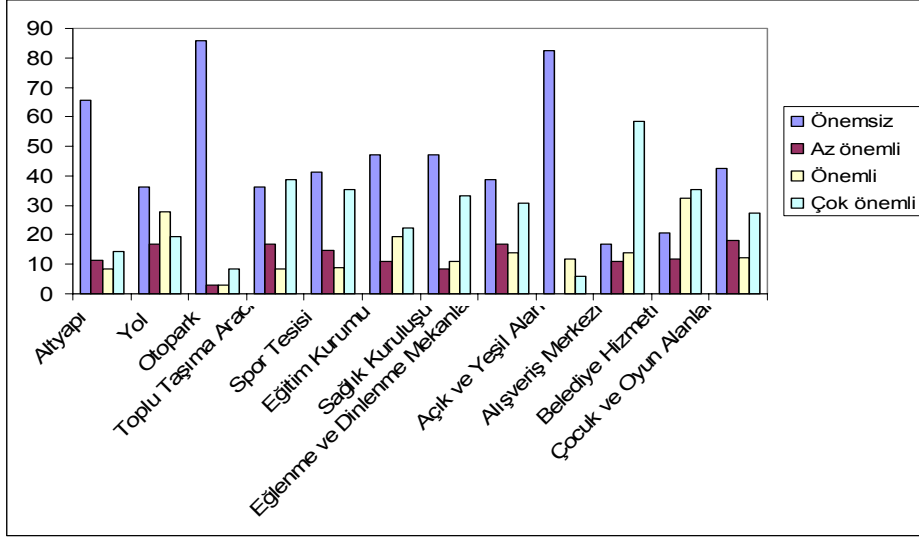
olması nedeniyle yerleşmeyi tercih etmede konut maliyetinin ucuzluğu, ödeme kolaylığı önemli bir etken olarak görülmemektedir (Bkz. Şekil 13).

Şekil 13: Konut Bölgesinin Tercih Edilme Nedenleri

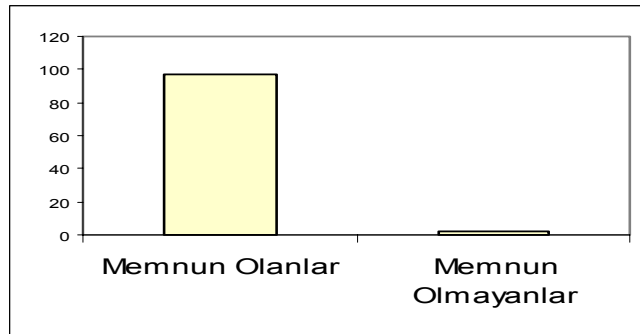
Yeni gelişen konut bölgelerinde karşılaşılan eksikliklere bakıldığında alt yapı eksikliği yaşanmamaktadır (Bkz. Şekil 14). Ankete katılanların çoğunluğu ulaşımın kendileri için bir sorun oluşturmadığını ve yolların yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Ailelerin büyük çoğunluğunun araç sahibi olduğuna düşünülürse bu sonucun çıkması oldukça doğaldır.

Şekil 14 incelendiğinde eğitim kurumları yeterli bulunmaktadır. Serdivan'daki yeni yerleşim alanlarında eğitim kurumları bulunmamasına rağmen eğitim kurumları ile ilgili yetersizlik görülmemesinin başlıca nedenleri, yerleşmenin merkeze yakın olması, yerleşmeye ulaşımın kolay olması ve kişilerin gelir seviyesinin yüksek olmasına bağlı olarak özel okulları tercih etmeleridir. Yerleşmede sağlık kuruluşları Özel Ada Tıp Hastanesi çevresindeki konutlarda yeterli görülmeyle birlikte diğer yerlerde yetersiz bulunmaktadır (Bkz. Şekil 14).

Şekil 14: Konut Bölgesinde Karşılaşılan Eksiklikler

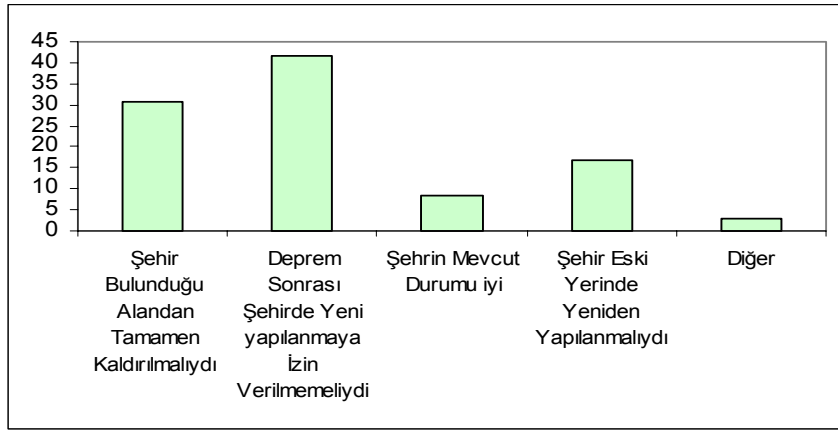
Serdivan'daki yeni yerleşmelerde alışveriş merkezleri yetersiz görülmektedir. Serdivan'ın kalıcı konutlara göre merkeze daha yakın olmasına rağmen ticari alanların yetersiz görülmesi, sitelerin sadece konutlardan oluşmasından kaynaklanmaktadır. Yerleşmede belediye hizmetleri de yetersiz bulunmaktadır. Serdivan'daki yeni yerleşimlerde karşılaşılan bazı eksikliklere rağmen ankete katılanların %97'si burada olmaktan memnundur ve konutta oturmaya devam etmek istemektedir.(Bkz. Şekil 17).

Şekil 15: Memnuniyet Durumunun Dağılımı(%)

Yerleşmede deprem sonrası şehrin yerinin değiştirilmesi hakkında %31'i şehrin bulunduğu alandan tamamen kaldırılmasını, %42'si deprem sonrası

şehirde yeni yapılanmaya izin verilmemesini, %8'i şehrin mevcut durumunun korunmasını, %17'si de şehir eski yerinde yeniden yapılandırılmasını istemektedir. Şehrin bulunduğu alandan kaldırılması gerektiğini düşünenler ve merkezde yeni yapılanmalara izin verilmemesi görüşünü savunanların oranı %70'in üzerindedir. Buradan yola çıkarak Serdivan'daki yeni yerleşimlerde şehir merkezinin yerinin değişmesi fikrinin hemen herkes tarafından desteklendiğini göstermektedir.

Şekil 16: Deprem Sonrası Şehrin Yer Değiştirmesi Çabaları Hakkındaki Düşünceler(%)

Sonuç

Serdivan deprem öncesinde, içerisinde Sakarya Üniversitesi kampüsünün de yer alması nedeniyle yerleşim olarak giderek büyüyen bir bölgeydi. Depremle birlikte Sakarya'nın uğradığı büyük yıkımdan az etkilenmesi, Serdivan'ın deprem bakımından güvenilir bir yer olduğu imajını sağlamıştır. Depremden sonra bu yerleşme özellikle zeminin sağlamlığı ve şehre yakınlığı sebepleriyle yoğun bir şekilde özellikle orta ve üst gelir gurupları tarafından talep görmeye başlamıştır. Jeomorfolojik olarak küçük tepelerden oluşan Serdivan, Gökçeören ovası ile Adapazarı ovasının Çark Deresinin batı kısmında kalan kesiminden oluşmaktadır. Depreme kadar yerleşmeler daha ziyade tepelerin eteklerinde yer alırken depremden sonra tepelerin yamaçlarına doğru tırmanmıştır. Depremi hemen ardından Serdivan'da bulunan tepelerde lüks konutlardan oluşan birçok site kurulmuştur. Sağlam zemine sahip ve şehir merkezine yakın olan bu konutları maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle daha çok gelir seviyesi yüksek insanlar talep etmektedirler. Serdivan böylece Adapazarı'nın seçkin semtlerinden biri

haline dönüşmüştür. Bu durum depremin üzerinden fazla uzun olmayan bir süre (7 yıl) geçmesinin ardından, felaketin unutulması ve çok sayıda fay kırığının olduğu, sivilleşme riskinin son derece yüksek olduğu ovaya yerleşmelerin inmesi sonucunu doğurmuştur. Sedivanın ovalık kesimi son bir yıldır yoğun yapılanmaya sahne olmaktadır. Bunda bölgenin yükselen imajının yanı sıra yeni bağlantı yollarının yapılmasıyla ulaşımın kolaylaşması da etkilidir. Bir taraftan kentin taşınması gibi bir proje gündemdeyken, diğer taraftan ovada yeni yerleşmelere bu denli yaygın olarak izin verilmesi üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Ortalamalar göz önüne alınacak olursa Adapazarında yeni bir depremin olmasına yaklaşık 20 yıl bulunmaktadır ve bu süre çoğumuzun görme ihtimali olan bir zaman dilimine tekabül eder. Bu konuda yetkililerin önlem alması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

AKYOL, M, *Sakarya'da Deprem Sonrasında Kurulan Yeni Yerleşim Alanları, SAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, SAÜ BAPK Projesi 2005-2007* , Yüksek Lisans Tezi.

AKYOL, M; Hayır, M, Adapazarı'nda Deprem Sonrası Oluşturulan Deprem Konutlarının Şehrin Gelişmesine Etkileri (Effects Of Disaster Houses Built After 17 August 1999 Earthquake On Development Of Adapazarı City), III. International Earthquake Symposium, 22-27 Oktober 2007, Kocaeli, Turkey
ALTUNIŞIK, R, R.Coşkun, S.Bayraktaroğlu ve E.Yıldırım (2005), *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Sakarya Kitabevi, Sakarya

ARDOS, Metin (1995), *Türkiye Ovalarının Jeomorfolojisi*, Çantay Kitabevi, 2. baskı, Cilt 2, İstanbul

BİLGİN, Turgut (1984), *Adapazarı Ovası ve Sapanca Oluğunun Alüviyal Morfolojisi ve Kuartenerdeki Jeomorfolojik Tekamülü*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No:2572, İstanbul

HAYIR, M., "An Example For The Suburban Settlements Formed Developing Cities By Industrialization - Adapazarı 32 Evler District", International Symposium on Geography. June 5-8, 2007 Kemer-Antalya-Turkey

HAYIR. M., Akyol. M., . "Adapazarı'nda Yeni Yerleşim Alanları ve Deprem Yeri Seçimi Üzerinde ki Etkileri" IV. Ulusal Coğrafya Sempozyumu "Avrupa Birliği Sürecindeki Türkiye'de Bölgesel Farklılıklar"

Ankara Üniversitesi, Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi.
Ankara, 2006 (Poster Bildiri)

İNANDIK, Hamit (1956), 'Adapazarı Ovası ve Çevresinde Nüfus ve Yerleşme', İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi, Cilt 4,sayı 7, s.65-92, İstanbul

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Jeoloji Etütleri Dairesi (1999), *17 Ağustos 1999 Gölcük-Arifiye (Kuzeydoğu Marmara) Depremleri Sonrası Sakarya ili ve Ona Bağlı Yerleşkeler İçin Yeni Yerleşim Alanları Araştırma Raporu*, Ankara

Serdivan Belediyesi 2006 Yılı Faaliyet Raporu